

**Başbakan RECEP TAYYİP ERDOĞAN Tarafından TBMM'ne Sunulan
59'uncu Hükümet Programı
18 MART 2003**

**Sayın Başkan,
Değerli Milletvekilleri,**

Cumhuriyetimizin 59'uncu, Ak Parti'nin 2'nci Hükümeti adına aziz milletimizi ve bu büyük milletin siz değerli vekillerini saygılarımla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken, başta Cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, aziz milletimize hizmet etmiş tüm değerlerimizi şükranla anıyorum. Milletimize hizmet yolunda taş üstüne taş koymuş her emek sahibine, Hükümetimin en derin saygılarını iletiyorum.

Bu vesileyle, bugün yeni bir yıldönümünü idrak ettiğimiz Çanakkale Zaferi dolayısıyla milletime tebriklerimi arz ediyor, o günden bugüne canlarını feda ederek bu toprakları anıtlara dönüştüren tüm şehitlerimizin muazzez hatıraları önünde saygıyla eğiliyor ve Hükümet Programımızı büyük bir destanın yıldönümünde Yüce Meclis'e sunma imkanı bulduğumuz için son derece mutlu olduğumu belirtiyorum.

Bildiğiniz gibi, şu an sizlere okuyacağım Hükümet programı, sadece 59. Hükümetimizin "hükümet etme tekniği"ni değil, 3 Kasım seçimleri ile Türk siyasal hayatında çok önemli bir değişimi gerçekleştirmiş olan partimizin "hükümet etme mantığı"nı da ortaya koyacaktır. Dolayısıyla 58. Hükümet ile 59. Hükümet arasında organik bir devamlılık ve hükümet etme mantığı açısından süreklilik vardır.

Sizlere, hükümet etme tekniğimiz üzerine açıklamalar yapmaya girişmeden önce, partimizin kimliği doğrultusunda, siyasete, topluma ve hükümet kavramına nasıl yaklaştığımızı açıklamak istiyorum. Bunu önemsiyorum. Çünkü, bir Hükümet hangi siyasal yöntemle hükümet edeceğini açıklamaya girişmeden önce, nasıl bir siyasal perspektife sahip olduğunu açıklamalıdır diye düşünüyorum. Bugün isimlendirme düzeyinde, iktidarda AK Parti var, ana muhalefet partisi olarak ise CHP bulunuyor.

Bu isimlendirmenin gerisinde ise, iktidarda "muhafazakar demokrat" bir partinin olduğunu, ana muhalefette ise "sosyal demokrat" bir partinin olduğunu hatırla tutmak gerekir. Bu nedenle, sözlerimize, geleceğin siyaseti açısından çok önemli gördüğümüz siyasal perspektifimizi açıklama ile başlamanın gereğine inanıyoruz. Böylece, hükümet etme mantığımızı, Yüce Meclis'in bilgilerine sunmuş ve aziz milletimize arz etmiş olacağız.

□ □□□ **Değerli Milletvekilleri,**

Ak Parti siyasal kimliğini “muhafazakar demokrat” olarak tanımlamaktadır. AK Parti kendi düşünce geleneğimizden hareketle, yerli ve köklü değerler sistemimizi evrensel standarttaki muhafazakar siyaset çizgisiyle yeniden üretmek amacındadır. Yeni Muhafazakar Demokrat çizginin muhafazakarlığın genlerine ve tarihi kodlarına uygun şekilde, ama siyaset yaptığımız coğrafyanın toplumsal ve kültürel geleneklerine yaslanarak ortaya konması Türk siyasetine yeni bir soluk getirecektir. AK Parti geçmişten veya bir medeniyet havzasından siyaset çizgisi ödünç almak yerine, kendi düşünce geleneğiyle dünya genelinde de test edilen bir siyasal tutumu yeniden üretmeyi doğru bulmaktadır. Bizim, yeni siyaset anlayışımıza zemin olan muhafazakar demokrat kimliğimize göre siyaset bir uzlaşma alanıdır.

Toplumsal alandaki çeşitlilik ve farklılığı siyasal alanda da kabul ediyor ve siyasetin taraflarını her zeminde uzlaşmaya davet ediyoruz. Bize göre farklılıklar tabii bir durum ve zenginliktir. Toplumsal ve kültürel çeşitlilikler demokratik çoğulculuğun üreteceği tolerans ve hoşgörü zemininde siyasete bir renklilik olarak katılmalıdırlar. Katılımcı demokrasinin de farklılıklara temsil olanağı sağlayarak ve siyasal sürece katarak kendisini geliştireceği düşüncesini esas kabul etmekteyiz.

Ak Parti'nin muhafazakarlık anlayışı, siyasal otoriteyi, hukuki ve siyasi meşruluğun ötesinde bir meşruluk temeline oturtmakta ve siyasal iktidarın varolan toplumu tanıyarak, işlevlerini onun irade ve değerlerine uygun olarak yürütmesi gerektiğini belirtmektedir.

Sadece sayısal güce dayanan bir yönetim anlayışını benimsemiyoruz. Toplumsal mutabakattan güç alan bir siyaset anlayışından yanayız. Bize göre siyasi iktidarın en temel dayanağı milli iradenin kabulüne mazhar olarak, meşruluğunu milletin genel kabulünden almasıdır. Hukuki meşruiyetin kaynağı, hiç şüphesiz ki, milletin siyasal varoluşunun ifadesi olan Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'dır.

Ak Parti'nin muhafazakar kimliği, “siyasal gücün bir kişinin veya grubun elinde yoğunlaşmasını destekleyen, bireysel ve siyasal özgürlüklere karşı olan, siyasal katılımın hemen hemen tüm biçimlerini reddeden, baskı ve güç kullanımını öngören” dayatmacı siyasal anlayışları reddetmektedir. Siyasal otoritenin (devletin veya hükümetin) sınırlandırılması düşüncesi bizim muhafazakarlık temelli siyaset kavrayışımızın en ısrarlı olduğu argümanlardandır.

Bize göre sınırlandırılmayan, keyfiliğe ve hukuksuzluğa olanak sağlayan, katılımı ve temsili önemsemeyen, bireysel ve kollektif hak ve özgürlükleri hiçe sayan totaliter ve otoriter anlayışlar sivil ve demokratik siyasetin en büyük düşmanlarıdır. AK Parti İktidarı her türlü dayatmacı, buyurgan, tektipçi, toplum mühendisliğine dayanan yaklaşımları sağlıklı bir demokratik sistem

için engel olarak görür.

Muhafazakar demokrat siyasi kimliğimizin genel tutumu, “kanun hakimiyeti yoluyla sınırlı devleti savunmak, doktriner ve dogmatik olandan hoşlanmamak” olarak özetlenebilir.

Bu çerçevede hükümetin rolü, topluma “tercihler empoze etme gücünü ele geçirmek olmayıp, barışı, anayasal düzeni ve adaleti korumakla sınırlı”dır. Bize göre hukuk devletinin gereği siyasal iktidarı ve tüm kurumları yasal çerçeve ile sınırlamaktır. Ayrıca devletin ideolojik bir tercihle kendisini dogmatik bir alan olarak tanımlaması, savunulmaması gereken bir durumdur. Asli fonksiyonlarına çekilmiş, küçük ama dinamik ve etkili bir devlet vatandaşını tanımlayan, biçimlendiren, ona tercihler dayatan değil; vatandaşın tanımladığı, denetlediği ve şekillendirdiği bir devlettir.

Bize göre, katılımcı demokrasiden yoksun siyasal davranışlar, devletin sahip olduğu denetim gücüyle, ara kurumlarda geniş tahribat meydana getirmiş ve özgürlüğü büyük ölçüde kullanılamaz hale getirmiştir.

Bize göre demokratik bir toplumda sivil toplum örgütleri büyük önem taşırlar. Sivil ve özgürlükçü bir ortamın oluşabilmesi ve bireyin devlet karşısında korunabilmesi buna bağlıdır. AK Parti İktidarı, sivil siyaseti önemsemekte, siyasette sivil toplumun etkisine inanmaktadır.

Bizim muhafazakar kimliğimizin temel felsefi ve siyasal kaygısı, bireyi koruyabilecek bir aile olan toplumsal organizmayı sağlıklı ve bir arada tutabilmektir. Bize göre bireysel özgürlüğün tam olarak tesis edilebilmesi bireyi soyut, silik ve siyasal iktidar karşısında korumasız kılmaktan değil, onu toplumsal alan içinde sivil ve sosyal oluşumlarla teçhiz etmekten geçmektedir. Toplumun ve toplumsal değerlerin korunması temel olmalıdır.

AK Parti'nin Hükümet telakkisi, toplumun yapı taşı olan aile kurumunun sosyalleştirme misyonunu kaçınılmaz görmektedir.

Ak Parti Hükümeti, kültürel farklılıkları saygı ile karşılayarak demokrasinin gelişimi için her toplumun kendine özgü kurumlarına saygı gösterilmesini savunmaktadır. Muhafazakarlık bu yönüyle katı ve donmuş bir ideolojiden daha çok “demokrat” bir perspektifi temsil etmektedir.. Bize göre, demokratik siyaset zemini her türlü sorunun aktarıldığı, tüm toplumsal taleplerin yansıtıldığı ve doğru ile yanlışın kendisini test ederek düzeltebilecekleri bir zemindir. Türkiye toplumundaki farklılık ve çeşitlilikler de çoğulcu demokrasiyi zenginleştirecek unsurlardır. Demokrasiyi kabule şayan kılan da toplumsal ve kültürel farklılıkları ve talepleri siyasete katabilmesi ve kurulu düzeni dayatmacı ideolojik ve siyasi aşırılıklardan korumasıdır. Hükümetimiz, demokratik kültürü, siyasetinin ana unsuru olarak görmektedir.

Biz gerilime yol açan söylem ve üslubun Türkiye siyasetine bir fayda sağlamadığını; Türk siyasetinin çatışma, kamplaşma ve kutuplaşma yerine uzlaşa, bütünleşme ve hoşgörü üzerine kurulması gerektiğini düşünüyor ve itidalin toplumun genel bir talebi olduğuna inanıyoruz.

Muhafazakarlık, adalete ve özgürlüğe dayanan ideal dünyayı önemser, ama ona götüreceği

umulan her türlü toplumsal mühendisliği reddeder.

Her siyaset geleneği zaman tünelinden ve tecrübe süzgecinden geçtikten sonra ortaya çıkmakta; toplumsallaşabildiği ve gerçek hayatla sınanarak halkın kabulüne mazhar olduğu anda kalıcı olabilmektedir. Bu esasa inanan AK Parti Hükümeti, siyasal kimliğiyle, Türk siyasetinin bugününde ve geleceğinde ülke ve millet menfaatleri çerçevesinde belirleyici olma gayretindedir.

Sayın Milletvekilleri,

Çok zor şartlar altında göreve gelmiş olan birinci Ak Parti Hükümeti, yani 58. Cumhuriyet Hükümeti, değerli siyaset ve devlet adamı Sayın Abdullah Gül'ün dirayetli ve basiretli başbakanlığı ile bir yandan halkımızın birikmiş sorunlarına acil çözüm ararken, diğer yandan, bir daha böylesi sorunlarla karşılaşmamak üzere gerekli yapısal değişiklikleri ve reformları gerçekleştirmek için son derece ciddi adımlar atmıştır.

Ak Parti'nin hükümet etme mantığı genel olarak devlet ve toplum arasındaki bağları daha güçlü hale getirmeye, siyaset alanını kırılganlıktan kurtarmaya, siyasetin itibarını artırmaya ve milletin siyasete güvenini yeniden tesis etmeye ve halkın taleplerine tam olarak cevap vermeye dönük olarak işlemektedir

Ak Parti, birinci hükümet dönemi, anayasal kurumları etkili ve verimli bir şekilde işletmek, milletin hassasiyetlerine tam olarak cevap vermek ve piyasalara güven veren bir siyaset üretme zemininde örnek teşkil edecek bir siyasal dönem olduğu için, hem milletimizin takdirlerine mazhar olmuş, hem de ülkemizin dış dünyadaki itibarını, ülkemizin hak ettiği düzeye taşımıştır. Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Ak Parti'nin birinci hükümet döneminde olduğu gibi, ikinci hükümet döneminde de, yani ikinci roketleme aşamasında da, Türkiye'nin iç siyaset kutuplaşmalarıyla zaman kaybetmesine itibar etmeyecektir. 59. Hükümet, milletimizin talebi olan, tam demokrasi, eksiksiz temel hak ve hürriyetler düzeni, etkili dış politika ve uluslar arası piyasalarda rekabet gücüne kavuşmuş bir üretim yapısı talebine titizlikle cevap verilecek ve tüm politikalar bu doğrultuda şekillendirilecektir.

Değerli Milletvekilleri,

Geçmişte uygulanan yanlış politikalar yüzünden devletin ekonomideki rolü değişen koşullara ayak uyduramamış, servetin toplum kesimleri ve bölgeler arasındaki dağılımında adalet sağlanamamış ve sağlıklı bir özelleştirme gerçekleştirilememiştir. Ak Parti'nin 3 Kasım seçimleri ile tasfiye ettiği siyaset, hantal ve merkezîyetçi yapıyı korumuş, kendi dar çıkarları ve Türkiye'nin geleceğini yönetme kaygısından uzak siyaset biçimleri arasında bire bir bağlantılar kurmuşlardır.

Eski siyaset mantığı ve köhnemiş siyasi akıl tarafından uygulanan ekonomi politikaları başarısızlıkla sonuçlanmış, Cumhuriyet tarihinin en büyük ekonomik krizleri yaşanmış ve halkımız görülmemiş bir şekilde yoksulluğa maruz bırakılmıştır. Bu acı tablodan kurtulma iradesi, Ak Parti'nin birinci hükümet dönemi olan, seçkin 58. Cumhuriyet Hükümeti zamanında ortaya çıkmış ve milletimizin aktif desteğine muhatap olmuştur.

Hükümetimiz, ülkemizin genç ve dinamik nüfusu, eşsiz coğrafi konumu, zengin doğal kaynakları veengin kültür birikimi ile yeni dünyanın etkin bir üyesi olma potansiyeline sahip olduğuna kesinlikle inanmakta ve bütün bu olup bitenleri hak etmediğini düşünmektedir.

Hükümetimiz, dürüst, cesur, bilgili ve ehliyetli kadroların öncülüğünde, siyaseti ve devleti yeniden milletle buluşturmak için kapsamlı bir programla, umut ve güven dolu bir geleceği yeniden tesis etmek üzere yola çıkmıştır.

Yüce Meclisimize sunduğumuz bu program, uzun hazırlıkların ürünü olarak geliştirdiğimiz, ülkemizin ve dünyanın gerçeklerinden yola çıkarak şekillendirdiğimiz, bütünsel bir anlayış içinde ele aldığımız ve ülkemizi gelecekte layık olduğu yere taşıyacağına inandığımız temel alanlardaki politikalarımızı içermektedir.

Milletin taleplerinin ve maşeri vicdanının yankısı haline gelmiş olan Ak Parti'nin hükümet etme mantığının bir ifadesi olmakla kıvanç duyan Hükümetimiz;

- Ekonomik istikrarı sağlamış,
- Rekabetçi bir piyasa yapısı oluşturmuş,
- Sürdürülebilir kalkınma ortamını yakalamış ve ekonomik refahın nimetlerini adaletle dağıtan,
- Yoksulluk ve yolsuzlukla en etkili şekilde mücadele edilen ve tüm kamu adına görev yapanların yargılanabilmelerinin önündeki, dokunulmazlık dahil tüm engellerin kaldırıldığı,
- İnsanlarımızın barış ve refah içinde özgürce yaşadığı,
- Çağdaş dünya ile bütünleşmiş, farklılıkların çatışma unsuru olarak değil zenginlik kaynağı olarak görüldüğü,
- İtibarlı, demokratik, dinamik, bir millet iradesini hayata geçirecektir.

Hükümetimizin siyasi varoluş sebebi, bu vizyonu gerçekleştirme yolunda; siyasi iktidarı, anayasal çerçevede milletin talimatları doğrultusunda yönetmek olacaktır.

Değerli Milletvekilleri,

Demokratik ülkelerde; hukukun evrensel ilkelerine saygı, hak arama yollarının açık tutulması, kanun önünde eşitlik, bireysel veya örgütlü olarak hak ve özgürlüklerin kullanılması ve idarenin hukuka bağlılığının sağlanması temel değerlerdir. Bunlar Ak Parti'nin hükümet etme mantığının da "olmazsa olmaz"larıdır.

Ak parti, kamu yönetiminde güvenin kalıcı olarak tesis edilmesinin yolunun bu değerlerden geçtiğine inanmaktadır.

Hukuk ve adalet anlayışımız gereği, hukukun üstünlüğü içinde devletin, topluma ve bireylere dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep aidiyeti gibi sebeplerle ayırım

gözetmesi söz konusu olmayacaktır. Bu konular etrafında ayrımcı politikalar peşinde koşanlar, karşılarında Ak Parti Hükümeti'ni aşılmaz bir engel olarak bulacaklardır.

Mevzuatımızdaki pek çok yasakçı hükümler nedeniyle, ülkemiz hukuk devletinden çok kanun devleti görünümü vermektedir.

İktidarımız süresince tüm çalışmalarımız, ülkemiz hukukunu evrensel hukuk ilkelerine uygun hale getirmek, temel hak ve özgürlükler rejimini evrensel standartlara çıkarmak, ülkemizi gerçek anlamda bir hukuk devleti yapmak, hukukun üstünlüğünü hakim kılmak ve uluslararası camiada saygın bir yer kazandırmak olacaktır. Seçimlerden başarı ile çıkar çıkmaz, AB turuna çıkmamız ve bu turun neticesinde ülkemizin AB'ye tam üyeliği için Aralık 2004 tarihine müzakere için müzakere tarihi alma başarısı göstermemiz, bu hassasiyetlerimizin tescili olarak ortaya çıkmıştır.

İnsan haklarının evrensel düzeye çıkarıldığı ve kullanıldığı, hukukun üstünlüğünün gerçekleştirildiği ve demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işlediği hukuk sistemini oluşturmak için, iktidarımız süresince gerçekleştireceğimiz temel düzenlemelerden bazıları şunlar olacaktır;

- Artık ülkemize dar gelen yürürlükteki Anayasa yerine katılımcı ve özgürlükçü yeni bir Anayasa hazırlayacağız. Bu anayasanın hazırlanmasında, kendi fikirlerimiz kadar, muhalefet partilerinin ve tüm toplumsal kesimlerin katılımını en etkin biçimde sağlama çabası içinde olmaya söz veriyoruz.

- Birtakım hükümleri sürekli değiştirilmek zorunda olan bir anayasa yerine, ülkemizi geleceğe taşıyacak bir anayasa yapmak, çocuklarımızın geleceği adına yerine getirmemiz gereken bir sorumluluktur. Yeni Anayasamız güçlü bir toplumsal meşruiyete sahip, başta AB olmak üzere uluslararası normlara uygun, bireyin hak ve özgürlüklerini üstün tutan, çoğulcu ve katılımcı demokrasiyi esas alan demokratik hukuk devleti anlayışını taşıyacaktır.

- Siyasi partileri katılıma açmak, halkın partiler üzerindeki denetim ve etkinliğini artırmak, parti içi demokrasiyi ve şeffaflığı sağlamak ve istikrarı bozmayacak şekilde temsilde adaleti sağlamak üzere Siyasi Partiler Kanunu ve Seçim Kanunları, tüm kesimlerin üzerinde mutabakatı aranarak değiştirilecektir.

- Amacımız şiddet, baskı ve suçtan arınmış, özgürlüklerin nimetlerinden yararlanan ve korkunun olmadığı bir barış toplumu haline gelmektir. İhtilafları çıkmadan önlemek amacıyla "Koruyucu Hukuk" uygulamaları başlatılacak, ayrıca ihtilafların dostane yollarla çözümlenmesi anlayışı yerleştirilecektir.

- Türk Ceza Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, İcra İflas Kanunu ve İş Kanunu gibi temel kanunlarımız çağdaş gelişmeler ve AB normları dikkate alınarak güncelleştirilecektir. Bu kanunların bir bölümü Meclis'e sevk edilmiştir, bir bölümü de yıl sonuna hazır olacaktır. 59. Hükümet döneminde, 58 Hükümet döneminde yapılan çalışmaların yol göstericiliğinde ilerleneceğinden, etkili bir şekilde sonuç almak daha da kolay olacaktır.

Sayın Milletvekilleri,

Adalet sisteminin işleyişi konusunda, hukuk devleti prensibi ile tam uyumlu bir görüntü verdiğimiz söylenemez. Adalet sistemi çok yavaş işlemekte, bu durum adalete güven duygusunu zayıflatmaktadır. Vatandaşlarımız kimi zaman haklarını mahkemelerde aramak yerine “ihkâk-ı hakka” kalkışmakta, ya da yargı dışı organizasyonları devreye sokmakta veya umutsuz bir şekilde hak aramaktan vazgeçerek haksızlığa boyun eğmektedir. Tam ve zamanında adaletin tesisi için, gereken her türlü düzenleme yapılacaktır.

- Adliyeler, çağın gelişmelerine ve hizmetin gereklerine uygun bir şekilde modern araç ve gereçlerle donatılacaktır. Mahkemelerin elektronik arşiv imkanlarından yararlanması sağlanarak gerekli bilgi ve belgeler ile emsal kararlara zamanında erişim mümkün hale getirilecek, yargı organları arasında kurulacak bir bilgi ağı ile adli sistemi bilgi toplumuna taşıyacak bir düzen oluşturulacaktır. Bu çerçevede hazırlanan Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) yıl sonunda tamamlanacaktır.

Konuya gösterdiğimiz hassasiyetin bir sonucu olarak, Adalet Bakanlığı bütçesi içindeki en büyük ödenek bu kaleme ayrılmıştır.

- İnfaz mevzuatı çağdaş normlara uygun hale getirilecek, modern bir örgütlenme, yeterli sayıda personel ve fiziki imkanların sağlanmasıyla ceza ve tutukevlerinin sorunları çözülecektir.

Değerli Milletvekilleri,

Kamu yönetimi sistemimizin çağdaş bir yönetim anlayışına uygun bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Hükümetimiz bu dönüşümü sağlamak kararlılığındadır. Bu kapsamda;

Merkeziyetçi ve hantal yapıların aşılması bakımından;

Katılımcı ve çoğulcu demokrasi ve yönetimde etkinlik ilkeleri doğrultusunda, Hükümetimiz döneminde kapsamlı bir yerel yönetim reformu gerçekleştirilecektir.

- Ulusal öncelikler ile yerel farklılıklar barıştırılarak kamu hizmetlerinin yerinden karşılanması temel ilke olacak, merkezi yönetim tarafından yürütülmesi zorunlu olmayan hizmetler, kaynaklarıyla birlikte yerel yönetimlere devredilecektir.

- Yerel düzeyde demokratikleşmeye önem verilecek, seçimlerle oluşan yerel organlar üzerindeki merkezi idarenin denetimi, hukuka uygunluk denetimi ile sınırlandırılacaktır.

- Yerel Yönetim Reformu çerçevesinde, merkezi idare ile yerel idareler arasında görev, yetki ve kaynak paylaşımı, üniter devlet anlayışımıza dayalı olarak, etkinlik, verimlilik ve çağdaş yönetim ilkelerine uygun olarak yeniden belirlenecektir.

İl İdareleri yeniden yapılandırılarak;

- Bakanlıkların taşradaki görev ve yetkileri, Valiliklere ve İl Özel İdarelerine devredilecektir.

Yerel tercihler dikkate alınarak, sağlık, eğitim, kültür, sosyal yardımlaşma, turizm, çevre, köy hizmetleri, tarım, hayvancılık, imar ve ulaşım hizmetlerinin il düzeyinde karşılanması sağlanacaktır.

- “Devlette Genel Kurumsal Gözden Geçirme” çalışması yapılarak, bakanlıkların sayısı ve ölçekleri, ilgili ve bağlı kuruluşlar ile diğer kamu kuruluşlarının bir bütün olarak görevleri yeniden tanımlanacaktır.

• Merkezi yönetimdeki gereksiz kuruluşlar elenecek, benzer işlevler gören yapılar birleştirilecek ve kuruluş içi yönetim kademeleri azaltılarak işlemler basitleştirilecektir. Bu konuda başlatılmış çalışmalar süratle tamamlanacaktır.

Toplumsal denetim ve katılımın artırılması bakımından;

• Kamu alanındaki “sır” kavramının yeni ve çağdaş bir anlayışla ele alınması gerekmektedir. Ak Parti'nin hükümet etme döneminde, “sır” kavramı, bilgi edinme hakkı lehine kısıtlanacaktır.

• Bilgi edinme hakkı, toplumun bütün kesimlerine yaygınlaştırılacak ve bunu sağlamak için “Vatandaşın Bilgi Edinme Hakkı Kanunu” çıkarılacaktır. Bu kanunun taslağı hazırdır ve Ak Parti'nin katılımcı siyaset anlayışı çerçevesinde vatandaşlarımızın bilgisine, eleştirilerine ve katkılarına açılmıştır.

• Yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak, kamu kuruluşlarının hizmet ve işlemleri halka duyurulacak, yönetimde şeffaflık sağlanacaktır.

• Kamuda verimliliğin artırılması ve şeffaflığın sağlanması için hizmet birimlerinin, parlamentoya ve kamuoyuna performans raporu sunmaları yönünde çalışmalar başlatılacaktır.

Kırtasiyecilik, şekilcilik ve verimsizliğin azaltılması bakımından;

• Vatandaşa doğrudan hizmet sağlayan alanlarda mevzuat ve idari usuller sadeleştirilecektir.

• Kamu kuruluşlarında bilgi ve iletişim teknolojileri azami ölçüde kullanılarak, e-Devlet uygulaması yaygınlaştırılacaktır.

• Yatırımcının önündeki bürokratik engeller kaldırılacak, mükerrer belge ve bilgi talepleri önlenecektir.

Örgütsel büyüme ve hantallığın giderilmesi bakımından;

• Kamu personeli eğitilecek, geçici ve nitelik gerektirmeyen işler için ilave personel alımı önlenecektir.

• Kuruluş içi, kuruluşlar arası ve bölgeler arası personel dağılımı yeniden düzenlenerek, vatandaşa doğrudan hizmet verilen noktalardaki personel açığı giderilecektir.

Kayırmacılığın ve yozlaşmanın önlenmesi bakımından;

• Personel alımında objektif kriterler getirilecek, terfilerde liyakat ve fırsat eşitliği esas alınacaktır.

• Ulusal düzeyde “Ekonomik ve Sosyal Konsey” etkin olarak çalıştırılacak, bölgesel ve yerel düzeyde özel kesimin ve sivil toplum örgütlerinin kamu yöneticileri ve siyasi yetkililer ile bir araya geleceği benzeri yapılar geliştirilerek yaygınlaştırılacaktır. Uzun zaman boyunca toplanmayan Ekonomik ve Sosyal Konsey'in, 58. Hükümetimiz döneminde toplanması, söylediklerimizin en ciddi kanıtıdır.

Değerli Milletvekilleri,

Merkezi idare reformuna Başbakanlıktan başlanmış olup, Başbakanlığa bağlı kuruluşlar, ilgili icracı bakanlıklara devredilmiş ve Başbakanlık önemli oranda icracı bir bakanlık olmaktan çıkarılmıştır. Başbakan'a yardımcı olacak Devlet Bakanlarının sayısı azaltılmış ve böylece Bakanlar Kurulu verimlilik esasına göre teşekkül ettirilmiştir. Bu doğrultuda bazı adımları yakın zamanda atmaya devam edeceğimizi, kamuoyuna buradan duyuruyorum.

Hükümetimizin reformist yapısını ortaya koyan bu ilk icraatlar, toplumun geniş kesimlerinde takdir görmüş ve piyasalarda güvenin oluşumuna katkıda bulunmuştur. Bu çerçevede,

- Ekonomi yönetimi tek bir çatı altında toplanacaktır. Bununla ilgili yasal düzenleme gerçekleştirilecektir.
- Mevcut Hizmet Bakanlıklarının sayısı, ölçüleri, ilgili ve bağlı kuruluşlar bir bütün olarak ele alınacak, merkezi idare reformunun en önemli uygulaması olarak bakanlıkların görev ve yetkileri yeniden tanımlanacaktır.

Sayın Başkan,
Değerli Milletvekilleri,

Türkiye ekonomisi sentetik bir görünüm sunmakta ve zayıf olarak yapılandırılmış kurumsal bir sisteme sahip bulunmaktadır. Son üç yıl içinde üç defa üçer yıllık ekonomik programın uygulamaya konulmuş olması, genel olarak bu programların hedeflerine ulaşamadığını göstermiştir. Zayıf ekonomik performansın nedenleri arasında ahlaki riziko, tutarsız tercihler ve hatalı kaynak kullanımı, şoklara duyarlılık ve açıklık, etkinliği azalmış düzenleme-denetim ve yaptırım mekanizmaları ön sıralarda yer almaktadır.

Tutarlı ve sinerjik bir sonuç üretemeyen kaotik programlar, reformlar ve düzenlemeler; enflasyon oranı, faiz oranı ve döviz kuru arasındaki dengenin kaybolması; büyük boyutlarda üretim ve katma değer kaybına yol açan ve etkin şekilde organize olamayan sanayi, tarım ve hizmet sektörü; ulusal sermayenin ihmal edilmesi; yatırım süreçlerinde önemli düşüşler; makul ve sürdürülebilir bütçe ve dış ticaret dengelerinin kurulamaması; iç ve dış borç yükünün aşırı şekilde artması; derin ekonomik krizler son dönem ekonomi yönetimlerinin ürettiği ekonomik, sosyal ve siyasal maliyetleri oldukça yüksek sonuçlar doğurmuştur.

Bu sonuç, ekonomide rakamsal faktörler yanında, sosyal dinamiklerin de ihmal edilemeyecek öneme sahip olduğunu göstermektedir. Söz konusu süreçte Türkiye' nin sosyal sermayesinin de tahrip edildiğini belirtmek gerekir. En önemli neden güven ve istikrar ortamının kaybolmasıdır. Ekonomik birimlere kaybolan güveni kazandırmak ve siyasetin itibarını yeniden tesis etmek amacıyla, politik karar süreçlerinde etkinliği artırıcı düzenlemelere ve uygulamalara ağırlık verilecektir. Bu çerçevede;

- Toplumun istek ve arzuları politik sürece doğrudan yansıtılacak,
- Şeffaflık ve hesap verilebilirlik uygulamaya konulacak,
- İlan edilen politikalar güçlü bir siyasi irade ile desteklenecek,

- Anlaşmalara bağlılık ve evrensel standartlar devlet taahhütlerinin devamında temel kriter olacaktır.

Hükümetimiz toplumdan aldığı yetki çerçevesinde,

- demokratik piyasa toplumu ve ekonomisi,
- etkin ve şeffaf mali ve finansal sistem,
- Ahlaki değerlere sahip bir bürokrasi,
- evrensel standartta düzenleme, denetleme ve yaptırım sistemi,
- rekabet, etkinlik, verimlilik ve alternatif maliyetlerinin önemli göstergeler olarak işlev gördüğü ekonomik ortam

oluşturmayı ön planda tutacaktır.

Hükümetimiz, enflasyonu tek haneli rakamlara indirmek, kamu borç stokunu düşürmek, yüksek ve istikrarlı bir büyüme performansına ulaşmak için yürürlükteki ekonomik programın aksayan ve yetersiz bölümlerini de dikkate alarak toplumumuzun desteğini alacak yeni bir ekonomik program uygulayacaktır.

Ekonomi yönetimi, halkın beklentilerini ve devletin taahhütlerini dikkate alarak genel bir vizyon ve misyon oluşturacaktır. Bu çerçevede, ekonomik başarı için yapılması gerekenlerden, çok yapılmaması gerekenler önem kazanmaktadır. Hükümetimiz bu çerçevede;

- Ekonomik birimler arasındaki dengeyi bozacak haksız karar ve eylemler,
- Yanlış, hatalı, eksik veri ve bilgi sunumu, bilgi saklama,
- Ekonomik faaliyette bulunma hak ve özgürlüğünün ortadan kaldırılması,
- Evrensel çerçevede risk-getiri ilişkisinden uzak ekonomik ve finansal faaliyetler
- Kamu imkan ve kaynaklarının özel amaç ve menfaatler için kullanımı,
- Makro ve mikro çerçevede yaratıcı rekabetin ihmal edilmesi
- Kişilik haklarına yönelik saldırı ve iftira

gibi hususların doğması ve gelişmesine imkan vermeyen bir ortamın oluşmasına özel önem

verecektir. Böyle bir ortamda, konjonktürel problemlerin yapısal sorunlara dönüş ihtimali de önemli ölçüde azalacaktır.

Değerli Milletvekilleri,

Seçim beyannamemiz ve 58. Hükümet Programındaki yaklaşımlar ışığında ekonominin mevcut durumu ve muhtemel geleceğini değerlendirerek, Hükümetimiz aşağıdaki öncelikleri belirlemiştir:

- Ekonominin rehabilitasyon ve restorasyonu sürecini tamamlamak,
- Ekonomik büyümeyi yeniden başlatmak
- Fakirlik ve işsizliği azaltmak
- Evrensel kurallar, çağdaş standartlar ve etkin uygulama anlamında devleti ve kurumlarını görev, yetki ve sorumluluk açısından yeniden yapılandırmak ve şekillendirmek
- Bürokrasiyi azaltmak,
- Yolsuzluk ve suç işleme eğilimini engelleyici düzenlemeler yapmak
- AB' ye üye olma sürecini hızlandırmak ve sonuçlandırmak
- Bölgesel ekonomik güç ve bölgesel finans merkezi olma imkanı sağlayacak ortamı hazırlamak

Genel yaklaşımlar ve makro-parasal dengeleri yönetmeye odaklaşma kadar, Hükümetimiz doğrudan reel ekonomiye ve vatandaşların ihtiyaçlarına açık pragmatik uygulamaları da benimseyecektir. GSMH' da reel ve sürdürülebilir büyüme ile vatandaşların hayat standardını artırmayı sağlayan ekonomik politikalara ağırlık verilecektir.

Yatırım olmaksızın ekonomik büyüme ve ekonomik büyüme olmaksızın sürdürülebilir ekonomik politika üretilmez. Ulusal ekonominin yeniden güçlendirilmesini amaçlayan stratejik önceliğimiz, ulusal sermayenin daha fazla katılımını sağlayarak ve doğrudan yabancı sermayeyi teşvik ederek yatırım oranını artırmaktır.

Bu amaca uygun makroekonomik politikalar geliştirilecek ve uygulanacaktır. Bunun yanında, 58. hükümetin genel çerçevesini oluşturduğu yatırım ortamının iyileştirilmesi projesine de özel önem verilecektir.

Yatırım ortamının iyileştirilmesi, etkin ve amaca uygun yapısal reformlar, sanayi ve enerji

sektörünün yeniden yapılandırılması ve modernize edilmesi, tarım sektörünün yeniden canlandırılması, gıda sektörünün modernizasyonu, ormancılığın geliştirilmesi, kamusal işler ve konut sektörünün geliştirilmesi, altyapının rehabilitasyonu ve ulaşımın modernizasyonu, iletişim ve enformasyon teknolojisinin geliştirilmesi, turizmin güçlendirilmesi ve turizm sektöründe ürün ve hizmetlerin farklılaştırılması, su kaynaklarının etkin yönetimi, çevrenin korunması, KOBİ'lerin ve kooperatiflerin desteklenmesi, özelleştirme sürecinin şeffaf ve etkin gerçekleştirilmesi, finansal hizmetler sektörünün yeniden yapılandırılması, yabancı sermayenin teşvik edilmesi ve ihracatın artırılması yoluyla sağlanacaktır.

Hükümetimizin misyonu, stratejik amacı ve vizyonu, yeni yüzyıl toplumunun temellerini atmak, yeni yüzyılın sade, güçlü ve etkin devletini oluşturmaktır. Bunun için halkımızın kendisine hizmet eden devlet talebini karşılamaya yönelik yapılanmaya ağırlık verilecektir.

“Şimdi, daha fazla üretme, çalışma ve iş yapma zamanı” prensibi, reel sektör vizyonumuzun ve planımızın temel karakteri olacaktır. Hükümetimizin önemli önceliklerinden biri, işsizlikle mücadele ederek herkesin hayat standardını yükseltmek ve mutlu bir Türkiye oluşturmaktır. Uygulamaya konulacak politikalarla iş imkanlarının artırılması, ihracatçılar için yeni piyasaların kazanılması, bölgesel ilişkilerin canlandırılması, reel sektör alt yapısının yenilenmesi için ülkemizin sahip olduğu imkanlar genişletilecektir.

Reel sektör politikası, büyümenin üç önemli unsurunu dikkate alarak oluşturulacaktır. Bunlar, yenilikler, yatırımlar ve ihracattır.

Reel sektörün karşılaştığı sorunlar, sektör temsilcilerinden gelen öncelikler ve öneriler ışığında, sektör odaklı, esnek ve sektöre uygun reformlar ile oluşturulmuş eylem planları ile çözülecektir. Eylem planlarının yapısı ve içeriği, Türkiye'yi bölgenin süpermarketi yapma ve bunu sürdürme mantığına dayandırılacaktır.

....
Hükümetimizin finans sektörü vizyonu, Türkiye'nin bölgesel finans merkezi olarak tercih edilebilirliğini artırıcı ortamı güçlendirmektir. Finans sektöründe rekabetin ve etkinliğin iyileştirilmesi, bölgenin finansal ürün ve hizmet talebini karşılamada önemli avantaj sağlayacak, Türk ekonomisinin uluslararası rekabetinin artmasına önemli destek sunacaktır.
Değerli Milletvekilleri,

Ekonomik programımızın ana unsurları;

- makroekonomik istikrar,

- mikroekonomik liberalleşme ve
- dışa açılmadır.

Bu yaklaşımın doğal sonucu olarak, Hükümetimiz bölgesel ve yerel ekonomi havzaları oluşturma, mevcut olanların etkinliğini arttırmaya yönelik politikalar üretecek ve uygulamaya koyacaktır.

Hükümetimizin ekonomik reform programları, genel çerçevede aşağıdaki standart politika demetini içermektedir.

Mali disiplin, mali açıkların ekonomik istikrarsızlığa neden olmayacak ölçekte ve sürdürülebilir yapıda tutularak sağlanacaktır.

Kamu harcamalarında öncelikler ekonomik getirisi yüksek ve gelir dağılımını artırıcı alanlara göre belirlenecektir.

Vergi reformu ile vergi tabanı genişletilecek ve marjinal vergi oranları uygun seviyelere indirilecektir.

Finansal liberalleşme ile finansal ürün ve hizmet fiyatlarının piyasa tarafından iç ve dış koşulları yansıtacak şekilde belirlenmesine imkan sağlayan ortam oluşturulacaktır.

Döviz kurlarının ekonominin nispi dengelerini yansıtacak, ihracatçılara destek verecek ve rekabet güçlerinin kaybolmasını engelleyecek şekilde oluşmasına imkan sağlayan ortam oluşturulacaktır.

Ticari liberalleşme ile dış ticaretin mallar ve ülkeler bazında uluslar arası standartlar çerçevesinde gelişimi sağlanacaktır. İhracata yönelik düzenlemelere ağırlık verilecektir.

Doğrudan yabancı yatırımların girişine imkan sağlanacak, düzenlemelerin yerli ve yabancı firmaların eşit koşullarda rekabet etmesi için uygun ortam sağlanacaktır.

Özelleştirme ekonomik faaliyet icra eden kamu kurum ve kuruluşları piyasa koşullarında özel sektöre aktarılması olarak ele alınacaktır.

Yasal düzenlemeler yoluyla rekabeti engelleyen kısıtlamalar kaldırılacak, çevreyi koruma ve etkin düzenleme ve denetim gerçekleştirilecektir.

Sermaye ve mülkiyet haklarının korunmasını sağlayacak evrensel hukukî çerçeve oluşturulacaktır.

Reformlara ilişkin politikalar, global ekonomiye entegrasyon kadar, Türkiye ekonomisinin yapısı ve ihtiyaçları dikkate alınarak uygulamaya konulacaktır.

Değerli Milletvekilleri,

Reel faiz oranı-büyüme oranı-kamu borç stokunun GSYİH' ya oranı-faiz dışı fazla oranı-para arzı artış oranı dengesi, mevcut koşullarda özel bir önem taşımaktadır.

Bu denge, makroekonomik ortamın istikrarını doğrudan etkilediği için, ekonominin gerekleri ışığında kurulacak ve korunacaktır. Devletin borç ve yükümlülüğü, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında gerçekleştirilecek ortak strateji ve eşgüdüm ile yönetilecektir.

Sürdürülebilir büyüme oranlarına ulaşmayı kolaylaştıran makroekonomik istikrar için en önemli koşullardan biri mali disiplindir. Maliye Politikasının temel önceliği mali disiplinin , bu çerçevede faizdışı fazlanın, sağlanmasına verilecektir. Daha fazla kamu geliri için daha yüksek büyüme oranlarına ulaşmayı kolaylaştırıcı düzenlemelere ağırlık verilecektir.

Vergi reformu, verimliliğe odaklı ve büyümeyi teşvik edici yapı içinde gerçekleştirilecektir. Kalite, alternatif maliyetler ve kamu yönetiminde etkinlik kamu harcamalarının yön ve şeklini

belirleyecektir.

Yurtiçi kaynak ve imkanları kullanabilecek projelerde yabancı fon ve kaynak kullanılmayacaktır. Kamu borç yönetiminde prensip, borç yükünü en aza indirmektir. Bu çerçevede ana kural, sözleşmelere bağlılık ve piyasa kuralları olacaktır. Kamu borçlarının şeffaf ve etkin yönetimine ağırlık verilecektir.

Özelleştirmenin temel amacı, ekonomide serbest piyasanın daha iyi işlemesi için gerekli koşulların oluşumunu sağlamak, etkinlik ve verimliliği artırmaktır. Piyasa ekonomisinde kamunun iktisadi rolü, piyasa mekanizmasının iyi çalışması için gerekli düzenleyici ve denetleyici mekanizmaları oluşturmaktır.

KİT'lerin özelleştirilmesinde kararlı olan Hükümetimiz, özelleştirme süreç ve uygulamalarını hızlandırmaya yönelik politikalarını oluşturacak ve gerekli tedbirleri alacaktır. Özelleştirmeye gerekli önem verilecek ve özelleştirme hukukuna ve yönetimine evrensel standart getirilecektir.

Temel parasal ve finansal göstergelerin, iç ve dış piyasa koşullarını yansıtacak şekilde oluşmasına imkan verecek para ve finans politikası geliştirilecektir. Merkez Bankası ve finans sektörünün düzenleme ve denetiminden sorumlu üst kurulların üstlendikleri rol ve fonksiyonu yerine getirecek bağımsızlığa sahip olması ön planda tutulacaktır.

Makro politikaları oluşturma yetkisi hükümetlerde kalmak şartıyla, bağımsız ve özerk kurumlar ve kurullar düzenleme ve denetleme işlevini sürdürecektir; özerk kurumların kamuoyuna, hükümete ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne düzenli bilgi vermeleri sağlanacaktır. Ayrıca bu kurum ve kuruluşların evrensel standartta denetimleri yapılacaktır.

Finans sektörünün ödeme mekanizması oluşturma, servet biriktirmeye yardımcı olma ve finansal güvence sunma rol ve fonksiyonu uluslararası standartlara yükseltilecektir. Bu çerçevede, rekabet derecesine, ekonomik birimlerin ihtiyaçlarına uygun finansal ürün ve/veya hizmet sunabilme yeteneğine, fon toplama ve fon kullandırma süreci ya da mekanizmasına evrensel içerik ve kalite kazandırılacaktır. Sektörün uluslararası standartta kurumsal ve fonksiyonel bazda derinleşmesi sağlanacaktır. Finans sektöründe zaman zaman ortaya çıkan kötü yönetimlerin topluma maliyet yüklemesini önleyici tedbirler alınacaktır.

Ekonominin uluslar arası rekabet gücünün artırılması, dış ticaret dengesi ve cari dengenin makul seviyelerde tutulması etkin şekilde hazırlanmış dış sektör politikaları ile sağlanacaktır. Bu bağlamda, daha aktif ticaret ve sanayi politikaları, vergi düzenlemeleri, bürokrasinin azaltılması ve konuyla ilgili kamu yönetiminde kurumsal yeniden yapılanma faaliyetlerine ağırlık verilecektir.

Bölgesel ticaret ve iki yanlı ticari faaliyetlere imkan veren ortam oluşturulacaktır. Stratejik konuma sahip gelişen ekonomiler ile ilişkiler artırılacaktır. Markalaşma ve kalite artışı özendirilecektir. Yerli sermayenin ve üretimin bölgesel ve uluslar arası konuma gelmesi desteklenecektir. Stratejik sektörler belirlenerek gelişmelerini ve dışa açılmalarını sağlayıcı altyapı oluşturulacaktır.

Değerli Milletvekilleri,

Mikro ekonomik politikalar genel olarak iki alanda yoğunlaştırılacaktır. Bunlar;

- Türkiye ekonomisinin dinamiklerini ortaya çıkarma ve harekete geçirmeye yönelik uygulamalar,
- Yeni yüzyıldaki gelişmeler açısından önem kazanan kurumların güçlendirilmesidir.

Ülkemizde iktisadi ve sosyal yapımızın omurgası olan üretim, istihdam ve katma değer oluşturulmasında önemli katkılar sağlayan esnaf ve sanatkarlarımız çok yönlü olarak desteklenecektir.

Türk ekonomisinin dinamiklerini ortaya çıkarma ve harekete geçirmeye yönelik uygulamalar; KOBİ' lerin ve risk sermayesi şirketlerinin teşvik edilmesini, stratejik ve önceliği belirlenmiş teknolojik kalkınma modellerinin desteklenmesini ve istihdama ilişkin tedbirleri içermektedir.

Bu çerçevede, sektör, üniversite ve devlet arasında işbirliğini güçlendiren, yaratıcı AR-GE faaliyetlerinin etkinliği artırılacaktır. Ayrıca, KOBİ' ler için özel destek sistemi kurulacak, istihdam yaratıcı ortam oluşturulacak ve işsiz insanlarımız için alternatif çözümler geliştirilecektir. Yeni yüz yıldaki gelişmelere uygun kurumların güçlendirilmesini içeren politikalar ile Türkiye

ekonomisini canlandıracak ve geliştirecek uygun kurumları güçlendirilecek, toplum hayatıyla ve kilit elektronik ve bilişim altyapı sistemlerinin stratejik ve öncelikleri belirlenmiş bir çerçevede kalitesi yükseltilecektir.

Ayrıca, hükümetimiz bölgesel kalkınmaya önem verecek, bunun için sosyal altyapılar güçlendirilecektir. Doğal afetlere karşı uygun tedbirler alınacaktır. Kamu çalışma alanında, fayda-maliyet analizi ve diğer yöntemlerle etkinlik ve şeffaflık artırılacaktır. Bu çerçevede hayatı kolaylaştıran altyapı hizmetlerinin sağlanması ve kalitesinin artırılmasına, elektronik ve bilişim altyapı sistemlerinin yenilenmesine, enformasyon teknolojilerinin adaptasyonuna, çevre dostu sosyo-ekonomik yapıların oluşturulmasına, kamu güven ve huzurunun sağlanmasına, bölgesel işbirliğinin güçlendirilmesine özel önem verilecektir.

Değerli milletvekilleri,

Ekonomide olumlu sinerjik bir ortam oluşturmak büyük ölçüde, yoğun ve karmaşık ilişkilere sahip ekonomik yapıda ileri ve geri bağlantıların sağlıklı şekilde belirlenmesine buna yönelik politikalar üretilmesine bağlı bulunmaktadır.

Toplumsal imkan ve kaynaklar ekonomik performansı mümkün olan en yüksek düzeye çıkarmak amacıyla en etkin şekilde kullanılacaktır. Bu çerçevede kamu birimlerinin organizasyonu ve kamusal mal ve hizmet üretim süreçlerinde bir dizi iyileştirme yapılacaktır.

Kamunun sunduğu mal ve hizmetlerde maliyetler, üretim düzeyi ve toplumsal tercihler arasındaki ilişkiye, kaynakların daha verimli bir şekilde kullanımına özel önem verilecektir. Ekonominin iç ve dış performansını artırmak amacıyla tutarlı ve doğru olarak formüle edilmiş, alternatif maliyetleri detaylı bir şekilde belirlenmiş ekonomik politikalar uygulanacaktır.

58. hükümet döneminde, Hükümet Programı'nda yer alan ve Acil Eylem Planı kapsamında yürütülen karar ve uygulamalara devam edilecektir.

Tarım sektöründe verimliliğin ve üretimin artırılması, üretici gelirlerinin istikrara kavuşturulması, bu kesime yönelik teşviklerin rasyonel kullanılması, hayvancılık potansiyelinin yeniden

canlandırılması ve en üst düzeye çıkarılması, ulusal ormancılık politikası doğrultusunda uzun vadeli bir ana plan hazırlanarak, gerekli destek ve teşviklerin sağlanması temel amacımızdır. Alternatif ürün projesi ile üretimin iç ve dış Pazar talebine göre yönlendirilmesi sağlanacaktır.

Tarım, Ormancılık ve Hayvancılık ürünlerinin dünya piyasalarına arzı teşvik edilecek, sektörün kendi-kendine yeterliliğine destek verilerek yoksulluğun ortadan kaldırılmasına ağırlık verilecek, karma ve alternatif tarımsal üretim metotları teşvik edilerek, tarım sektöründe çeşitlenme ve farklılaşma sağlanacak, tarım sektörüne daha rekabetçi yapı kazandırmak amacıyla, piyasa fiyatlarına duyarlı üretim sistemlerinin oluşmasına imkan sağlanacaktır. Sektörün piyasa yapısının güçlendirilmesi için gerekli yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılacaktır.

Tarım sektörü politikaları, istihdam ve sosyal politikalar olarak ele alınacak, katma değer artışına odaklı destek ve teşvikler sağlanacaktır. GAP bir bütün olarak değerlendirilecek ve toprak reformu ile birlikte bölgenin ekonomik alt yapısı yeniden planlanacak ve sonuçlandırılacaktır. GAP idaresi bu bölgeye nakledilecektir.

Ulusal kalkınma hedefleri ve stratejileri ışığında sanayinin yeniden yapılandırma süreci hızlandırılacaktır. Hedef endüstrilerin önceliklerinin belirlenmesinde mevcut olanaklar ve kapasiteler, endüstriyel yetenekler, piyasa fırsatları ve uzun dönem rekabet olasılığı göz önünde bulundurulacaktır. Patent, marka ve endüstriyel tasarımlarla ilgili haklar korunacak ve sınai mülkiyet alanında yapılacak yatırımlar desteklenecektir. Ayrıca, organize sanayi bölgeleri, nitelikli sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerine gereken önem verilecektir.

Bölgesel sanayinin rekabet derecesi iyileştirilecek ve standartları artırılabilecektir. Ekonominin dışa açılmasında ve ödemeler dengesinin olumlu yönde bir trend izlemesinde, imalat sanayinin uluslararası mal ve hizmet ticaretindeki performansı büyük önem taşımaktadır.

İmalat sanayinin dış rekabet gücünün artırılması, mukayeseli avantajlar, alternatif maliyetler, ticaret hadleri ve serbest ticaretin rolü ve önemi dikkate alınarak değerlendirilecektir. Bu çerçevede sorunun demokratik piyasa koşullarında çözümüne ağırlık verilecektir. Büyük sanayi kuruluşlarının yurtdışında faaliyette bulunarak rekabet güçlerini dış piyasalara taşımaları teşvik edilecektir.

Türkiye, tarihi ve kültürel birikimiyle, farklı doğal güzellikleri ve misafirperver insanlarıyla büyük bir turizm potansiyeline sahiptir. Hükümetimiz, Türkiye'nin bu potansiyelinin tamamını turizmin hizmetine sunmak için bilinçli çalışma yapılması gerektiğine inanmaktadır. Türkiye'de turizm

gelirlerinin artırılması ve turistik bölgelerin çeşitlendirilmesi dünyadaki ekonomik, sosyal, kültürel gelişmelerin yakından izlenmesine ve turizm potansiyelimizin etkin bir biçimde tanıtımına bağlıdır.

Bir turizm ülkesi olarak "Türkiye" markasının oluşturulmasına dönük tanıtma projelerine önem verilecek, bu projelerin özellikle dış ticaret ve yabancı sermaye politikalarımız ile koordinasyonu gözetilecektir. Ülkemizin zengin turizm potansiyeli harekete geçirilerek dünya turizm pastasında önemli bir yer tutan iş-kongre, fuar, spor ve kültür turizmi alanlarında, dinlence turizminde ülkemizin zengin turizm potansiyelini geliştirecek adımlar atılacaktır.

Bilgi toplumuna geçiş sürecinde oldukça önemli olan ulaşım ve iletişim, ekonomik birimlerin demokratik bir ortam içinde faaliyette bulunmaları ve özgürleşmeleri bakımından son derece önemlidir. Ulaşım sistemimiz; deniz taşımacılığı ve demiryolu işletmeciliği öncelikli olmak üzere hazırlanmakta olan Ulaşım Ana Planı çerçevesinde kara ve hava ulaşımı ile de bir bütünlük içerisinde ele alınarak ulaşım modları arasında denge sağlanacaktır. İletişim alanında serbestleştirme ve özelleştirme çalışmalarına ve sektörle ilgili mevzuat düzenlemelerine hız verilecektir.

Hedeflenen 15.000 km bölünmüş yol çalışmalarına zor mevsim şartlarına rağmen, süratle başlanmış olup devam etmektedir. Her türlü haberleşme ve iletişim imkanlarının ülkenin her yerleşim birimine ulaşması sağlanacaktır.

Milli gelirin, istihdamın ve ekonominin dışa açılma sürecindeki faaliyetlerin büyük bir kısmı hizmetler sektörü tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda iç ve dış ticaret, iç ve dış müteahhitlik hizmetleri, turizm, iç ve dış taşımacılık son derece önemlidir. Bu sektörlerin ekonomiye katkılarının, ekonomik prensipler çerçevesinde artırılmasına yönelik düzenleme ve uygulamalara yer verilecektir.

Çalışma hayatı ile ilgili mevzuata ulusal ve uluslararası gelişmeler ışığında günün koşullarına uygun bir yapı kazandırılacaktır.

İşsizlik sadece önemli bir üretim faktörünün israfı değil aynı zamanda büyük ölçüde bir insanlık problemi olarak ele alınacaktır. İşsizliğin çözümünde sadece toplam talebin yönetiminde kullanılan para ve maliye politikaları değil bunlarla birlikte arz yanlı politikalar da kullanılacaktır.

Sosyal güvenlik kuruluşlarında, norm ve standart birliği sağlanacak, uluslar arası sözleşmeler ve sosyal güvenliğin temel ilkeleri çerçevesinde çağdaş, bütünleştirilmiş bir sosyal güvenlik ağı kurulacaktır.

İşgücü piyasalarının yapısı ve özellikleri son yıllarda önemli ölçüde değişime uğramaktadır. İstihdamın ve işsizliğin endüstriyel ve mesleki dağılımı, istihdam statüsü geçmiş dönemlere göre farklı bir trende girmektedir. Bu nedenle, işçi ve işveren kuruluşlarının rol ve fonksiyonlarının etkinliğini artırıcı ortam oluşturulacaktır.

Çevrenin sermaye stoku olarak ele alınması gereken hava, ısı, su, mineral ve diğerleri tüm ekonomik birimlerin faaliyetlerinin yapı ve kalitesini doğrudan etkilemektedir. Bu konuda duyarlılık artırılacak ve söz konusu stokta değişim yaratan çevresel yapıda kötüye gidiş, gürültü, kirlenme ve değişim maliyetlerini belirlemek amacıyla sosyal refah ağırlıklı yaklaşım geliştirilecektir. Bu çerçevede ekonomik birimlere sosyal sorumluluk yaklaşımı benimsetilecektir.

Enerji kaynaklarının tümünden en etkin ve verimli bir şekilde yararlanılacaktır. Enerji dar boğazının oluşmaması için maliyet ve fiyatlamayı da dikkate alan bir planlama yapılacaktır, çevreci nükleer enerji kaynakları da devreye sokulacaktır. Yurtdışı enerji kaynakları ve bunun imkanları ekonomik kriterler göz ardı edilmeden çeşitlendirilerek değerlendirilecektir.

Hükümetimizin enerji politikasının temelinde ulusal çıkarlarımızı koruyarak enerji arzının güvenliğini ve devamlılığını sağlamak, serbest rekabete dayalı bir enerji piyasası oluşturmak ve duyarlı olduğumuz çevreyi ve insan sağlığını korumak bulunmaktadır. Aynı zamanda Türkiye'yi bir enerji köprüsü haline getirebilmek için hükümetimiz azami çaba içinde olacaktır.

Yer altı kaynaklarımızın zenginliği ülkemize mukayeseli bir üstünlük sağlamaktadır. Hükümetimiz zengin yer altı kaynaklarımızın ülke gelişmesine arzu edilen bir düzeyde katkıda bulunması için ulusal çıkarlarımızı öne çıkararak etkin bir madencilik programını süratle uygulamaya koymak istegindedir.

Tüketicinin korunmasında en etkin yöntem ve yaklaşımlar hızlı bir şekilde uygulamaya konulacaktır.

Bu çerçevede yasal yapı, sivil toplum kuruluşları ve tüketiciyi koruyan kurumların yaygınlaştırılması ve desteklenmesi, üretim süreçlerinde kalite anlayışının yaygınlaştırılması, tüketicilerin bilinçlendirilmesi üzerinde önemle durulacaktır.

Devleti halka hizmet etme aracı olarak gören Hükümetimiz, bir sınıf ve kesimin değil bütün vatandaşlarımızın refah ve mutluluğunu sağlayacak sosyal politikalar yürütecektir. Bu bağlamda

yoksullar, bakıma muhtaç yaşlılar, çocuklar ve işsizler için özel programlar oluşturulacak, zor durumdaki vatandaşlarımıza, terkedilmiş ve kimsesizlik duygusu yaşatılmayacaktır. Hükümetimiz, işsizleri, fakirleri, düşkünleri, hastaları, özürhükümlerini gözeterek, onların insan onuruna yakışacak şekilde yaşamlarını sağlayacak bir sosyal devlet anlayışını uygulamaya koyacaktır.

Hükümetimize göre eğitim, her alandaki kalkınmanın en önemli unsurudur. Beşeri sermayeyi etkin kullanmayan toplumlar, rekabet şanslarını kaybetmeye mahkumdur. Eğitim alanında oluşacak zaafklar, hiçbir alandaki üstünlükle giderilemez. Buna karşılık eğitim alanında yakalanacak üstün seviyeler, diğer tüm alanların toplam kalitesini yükseltir. Eğitime bu bilinçle yaklaşan Hükümetimiz, bu alanda giderek artan zaafklarını gidermeyi öncelikli hedeflerden saymaktadır.

Eğitim kalitesinin artırılması, eğitimde fırsat eşitliğinin gerçek anlamda sağlanması ve eğitim sisteminin ideolojik kavgaların arenası olmaktan çıkarılması yetkin ve yetenekli bireylerin yetiştirilmesi açısından son derece önemlidir. Yüksek öğretim kurumları dahil, eğitim-öğretim kurumlarımızın ihtiyaçlara uygun eğitim-öğretim hizmeti sunması, etkin eğitim ve istihdam planlarının yapılmasına bağlıdır.

Bu nedenlerle Hükümetimiz, eğitim alanında köklü bir reform hareketine girişecektir. Her alanda olduğu gibi Türk Milli Eğitim sisteminde de insan merkezli nitelikli bir eğitim modeline geçmek üzere, toplumun ihtiyaçlarına ve çağdaş uygarlık gereklerine göre yeniden yapılanma sağlanacaktır.

Anayasamızda tanımlanan laiklik ilkesi, din ve vicdan hürriyetine etkinlik ve işlerlik kazandırılarak, dinin, dini duyguların veya dince kutsal sayılan değerlerin ve sembollerin siyasi veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlamak amacıyla istismar edilmesi veya kötüye kullanılmasını önleyebilecek bir din eğitimi ve öğretimi, Anayasamızda tanımlanan çerçevede uygulamaya konulacaktır.

Öğretmenlik mesleğinin toplumda hak ettiği itibarı yakalayabilmesi için öğretmenlerin niteliklerinin yükseltilmesine paralel olarak çalışma şartları iyileştirilecektir. Eğitim ve öğrenim hakkının kullanılmasının önündeki engeller kaldırılacak; eğitim, hayat boyu sürecek bir süreç olarak kabul ve teşvik edilerek, kademeler arasında yatay ve dikey geçiş imkanları sağlanacaktır.

Hükümetimiz, üniversitelerin çağdaş anlamda öğretim ve araştırma kurumu olmalarını sağlayacak düzenlemeleri gerçekleştirecektir. Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK), üniversiteler arasında koordinasyon sağlayan, standartlar belirleyen bir yapıya kavuşturulacak; üniversiteler idari ve akademik özerkliği olan, öğretim elemanları ve öğrencilerin serbestçe bilimsel faaliyette bulunduğu, araştırma ve öğretim kurumları düzeyine çıkarılacaktır.

Üniversiteler, her çeşit düşüncenin demokratik bir ortamda, hoşgörü içinde öğretilip tartışıldığı, yasakların ve sınırlamaların olmadığı özgür bir foruma dönüştürülecektir. Mesleki ve teknik eğitime talebi düşüren, haksız ve adaletsiz uygulamalara sebep olan mevcut üniversiteye yerleştirme sistemi, yarışmayı teşvik edecek ve adaleti sağlayacak şekilde değiştirilecektir. Meslek eğitimi veren meslek yüksek okulları, meslek standartlarına uyumlu niteliklere sahip insangücü yetiştirecek bir şekilde yeniden ele alınacaktır.

Hükümetimiz, milli değerlerin, birey, aile ve toplumu ayakta tutan manevi dinamiklerin korunup geliştirilmesi konusunda azami gayret içerisinde olacaktır. Milli kültürümüzdeki esas yapıyı, üslûbu koruyarak evrensel değerlerle milli kültürümüz arasındaki etkileşimi en üst noktaya çıkarmayı amaçlamakta, gerçek bir çağdaş kültür atmosferi oluşturmanın bu yoldan geçtiğine inanılmaktadır. Bu iki alanı, çatışma konusu olmaktan çıkarıp, her iki unsurun zenginliklerinden birlikte yararlanmak, kültür politikamızın temelidir.

Hükümetimiz, kültürün taşıyıcı unsurları olan dil, edebiyat, folklor, musiki, plastik sanatlar, etnografya, sinema, temsili sanatlar alanlarındaki mevcut yapıyı, yaklaşım ve anlayışı eksik ve sağlıksız bulmaktadır. Bütün bu alanlarda konunun uzmanlarının ve sivil toplum örgütlerinin de görüşlerinden yararlanılarak yeni ve doyurucu politikalar geliştirilecektir. Ayrıca Hükümetimiz kültürel mirasın korunmasına azami hassasiyet gösterecektir.

Mevcut sağlık sistemi bütün yönleriyle çağdaş gelişmelerin gerisinde kalmış; maliyetler, sistem kaçakları nedeniyle çok artmış, sağlık hizmetleri ulaşılamaz hale gelmiş, standart birliği kalmamıştır. Sağlıklı bir nesil yetiştirebilmek için, sağlık hizmetlerinin tüm vatandaşların ulaşabileceği bir yapıya kavuşturulması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Sosyal güvenlik kuruluşlarının asıl yapması gereken işlerini engelleyen sağlık işleri ile uğraşması, bu kuruluşları da verimsiz hale getirmiştir. Mevcut sağlık sistemimiz, kurumsal yapı, işleyiş, personel yapısı ve dağılımı itibarıyla ihtiyaca cevap veremeyecek hale gelmiştir. Hükümetimiz, köklü değişiklikler yaparak herkesin ulaşabileceği nitelikli ve etkin çalışan bir sağlık sistemini oluşturmakta kararlıdır.

Devlet, herkesin temel sağlık hizmetlerini, gerekirse özel sektörle işbirliği yaparak yerine getirecektir. Etkin ve kaliteli bir sağlık sistemi, nitelikli bir toplum için vazgeçilmezdir. Hükümetimiz, sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesini sosyal devlet anlayışının vazgeçilmez unsurları arasında görmektedir. Sağlık hizmetleri bütünsel bir anlayışla ele alınacak, yeni bir yapılanma ve işbirliğine gidilecektir.

Aile, toplumun temeli ve toplumsal dayanışmanın oluşmasında rol oynayan önemli bir kurumdur. Toplumsal mutluluk, dayanışma, barış, sevgi ve saygının yolu aileden geçer. Yaşanan bütün olumsuzluklara ve ekonomik sıkıntılara rağmen toplum olarak ayakta duruşumuzu büyük çapta sağlam aile yapımıza borçlu olduğumuz açıktır. Hükümetimiz aile merkezli politikalara öncelik verecektir.

Kadınlarımız sadece toplumumuzun yarısını oluşturdukları için değil, birey ve toplumun gelişimi ile sağlıklı nesillerin yetiştirilmesinde özel bir konuma sahiptirler. Yılların ihmali sonucu biriken her türlü sorunlarıyla ilgilenilmesi, Hükümetimizin öncelik verdiği bir konudur.

Gençlik, ülkenin sadece zenginliği değil, aynı zamanda dinamizminin ve değişim potansiyelinin de kaynağıdır. Dolayısıyla genç nüfusa sahip olmak Türkiye için büyük bir imkandır. Hükümetimiz, toplumun gençlere, gençlerin de Türkiye'ye güvenini sağlamayı temel hedefleri arasında görmektedir.

Seçilme yaşı 25' e indirilecektir. Özgür düşünceli, kendi başına karar verebilen, sorgulayan, kendi toplumunun ve evrensel doğrulardan haberdar olan ve hayatın güçlükleri ile baş edebilecek donanımlı ve yetenekli gençler yetiştirmek önemli hedeflerimiz arasındadır. Dünyanın ve Türkiye'nin gelişen ve değişen şartları dikkate alınarak yeni bir spor politikası oluşturulacaktır. Sporun her dalında uluslararası standartları yakalamak için her türlü destek verilecektir.

Özgür, bağımsız, çok sesli bir yazılı ve görsel basın, demokratik rejimin önemli güvencelerinden biridir. Yazılı ve görsel basın sektöründe tekelleşme ve kartelleşmenin önlenmesi için ilgili mevzuat yeniden düzenlenecektir.

Medyanın, toplumun ihtiyaçlarını ön planda tutan yayınlar yapması özendirilecektir. Özel hayatın ve özel haberleşmenin güvenliği ile ilgili her türlü teknik ve yasal önlemler alınacaktır.

Çağımızın devlet anlayışında, özürhüherin kendi kendine yetmesi, belli bir bilgi ve kültür düzeyine ulaşması, meslek ediniş üretken hale gelmesi ve çevresiyle sağlıklı ilişkiler kurarak toplumsal hayata katılmasının sağlanması devlete yüklenen anayasal bir görevdir. Devlet, özürhü vatandaşlarının eğitim, rehabilitasyon, sağlık, hukuk, yönetim gibi alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamak suretiyle, başkalarına en az muhtaç olarak yaşamalarını sağlayacaktır. "Bedensel ve zihinsel özürleri nedeniyle insanlar arasında ayırım yapılmasına izin verilmeyecektir" ilkesi, Hükümetimizin özürhüherlerle ilgili politikasının temelini oluşturacaktır. Bunların gerçekleştirilmesi için her türlü tedbir alınacaktır.

Bir ülkedeki yönetimin kalitesini ve toplumun medeniyet dairesindeki konumunu, ne tür kentler ürettiği belirler. Bu nedenle kentleşme ve konut meselesi teknik muhtevasının çok ötesinde anlamlara sahiptir. Sağlıksız ve çirkin şehirleşmenin önüne geçilerek, şehirlerin yaşanabilir mekanlar haline getirilmesi Hükümetimizin temel önceliklerinden birisi olacaktır. Gecekondu bölgelerinde yaşayanlara yönelik ucuz konutlar üretilecektir. Uzun vadeli programlar ile şehirlerin yaşanabilir, sağlıklı, ulaşım ve altyapı sorunları çözülmüş çevre güzelliği taşıyan mekanlar olması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Değerli Milletvekilleri

Her yüzyıl, bilinen bir takvimle başlamakla beraber, siyasi tarihçiler takvimsel göstergeden çok, geçmiş yüzyıldan kalma paradigmayı ortadan kaldırarak, yeni bir siyasal paradigmayı ikame eden önemli bir olayı, yeni yüzyılın başlangıç noktası olarak alırlar.

Bu yüzyılı siyasal olarak başlatan olay, kuşkusuz, 11 Eylül ismiyle bilinen sarsıcı olaydır. Bu olayla beraber, yeni bir dünya düzeninin kurulmasına doğru gidildiği, ortak bir kanaat haline gelmiştir. 1990'lı yıllarda çift kutuplu dünyadan tek kutuplu düzene geçmiş olan dünya sistemi, tek kutuplu güç düzeninin sancılarını, bu yüzyılın başında çekmeye başlamıştır.

Varolduğu günden beri, dünya güç sisteminin merkezi bir ögesi olagelmiş olan Türkiyemiz de bu yeni durumdan doğal olarak etkilenmektedir. Türkiye'nin bölgesel hayat sahası çok riskli bir jeo-politiğe karşılık gelmektedir. Bu da Türkiye'de iç politika ve dış politika eksenleri arasındaki mesafeyi ortadan kaldırmaktadır. Türkiye'nin iç politik dinamikleri ile dış politik dinamikleri dünyanın pekçok ülkesinden daha fazla etkileşim içindedir.

Türkiyemizin dış politikası halkımızın yediği ekmeği doğrudan etkilemekte, iç siyasetin güçlü ve kaliteli olması ülkemizin bölgesel ve küresel çıkarlarının teminatı olmaktadır.

Değişen bölgesel ve küresel gerçekler karşısında, Türkiye'nin dış politika önceliklerini yeniden

tanımlaması ve bu gerçekler ile ulusal çıkarları arasında yeni bir denge oluşturması gerekmektedir.

Bu çerçevede hükümetimiz, birinci Ak Parti Hükümetinin, gerçekçi ve vizyonel dış politika yaklaşımını sürdürmek ve daha da geliştirmek kararlılığındadır.

Aziz milletimizin büyük tarihsel yürüyüşünün mütevazı ama güçlü bir ifadesi olan Hükümetimiz;

- Türkiye'nin dış politikasını uzun vadeli bir perspektifle, yeni dinamiklere dayanan bölgesel ve küresel konjonktürle uyumlu hale getirecektir.
- Türkiye, bulunduğu bölgede bir istikrar unsurudur. Bu niteliğiyle, çevresindeki kriz bölgelerinde daha fazla inisiyatif alacak ve krizlerin çözümüne daha somut katkı sağlamaya çalışacaktır.

Nitekim Irak krizine dönük olarak birinci Ak Parti Hükümeti'nin geliştirdiği yaklaşım, dünyanın önüne ciddi bir model koyma başarısını göstermiş ve takdir toplamıştır. Bundan sonra da, Türkiye'nin ulusal çıkarlarıyla ilgili bölge ve kıta ölçekli gelişmeleri sadece izleyen değil, aynı zamanda yönlendiren aktif bir diplomasi takip edilecektir.

- Irak krizi konusunda birinci Ak Parti Hükümetinin ortaya koyduğu performans, ikinci Ak Parti Hükümeti döneminde de aynen sürdürülecektir.

11 Eylül olaylarından sonra, ABD'nin küresel teröre karşı mücadele anlayışına destek veren partimiz, küresel terörle mücadele için ortak zeminler oluşturulması gerektiğini Türkiye'de ifade eden ilk parti olmuştur. Partimizin kurduğu hükümetler bu anlayışa sahiptir. Bununla beraber, küresel terörle mücadele konusunda ortaya çıkan kafa karışıklığının ve yöntem yanlışlarının da kaygı verici olduğunu düşünüyoruz.

- Bu çerçevede 11 Eylül sonrası tırmanma eğilimi gösteren dinler ve kültürler arası gerilimlerin azaltılması ve küresel bir barış ortamının sağlanabilmesi için aktif çaba sarf edilecektir. Kültürel çoğulculuğa ve diyaloga dayalı zengin tarihi birikimimiz bu doğrultuda harekete geçirilecektir.
- Birinci Ak Parti Hükümeti, küresel siyaset dinamiklerini sarsan ve dünya devletlerinin ortak platformları olan örgütleri yeni kriz yönetimiyle tanıştıran Irak merkezli sorun karşısında, uluslararası toplumun bir parçası olma sorumluluğu ile çok özel bir coğrafyada yaşamının getirdiği güvenlik risklerini dengeleyen ve harmanlayan bir etkinlik üretmiştir. İkinci Ak Parti Hükümeti de, aynı siyasal mantığı devam ettirecektir.
- Hükümetimiz; komşumuz Irak'la ilgili belirsizliğin sona ermesinden yanadır. Irak sorununun BM kararları çerçevesinde çözülmesini temenni etmekteyiz. Fakat, sorunun genel çerçevesi ile Türkiye'ye dönük yüzü arasındaki makas farkının açıldığı ve bunun siyasi, askeri ve ekonomik menfaatlerimizi tehdit etme eğilimine girdiği durumlarda, devletimizin bekası ve milletimizin selameti için, kendi özel durumumuza en uygun kararları en hızlı biçimde alacaktır. Hükümetimiz Irak'ın toprak bütünlüğüne ve siyasi birliğinin korunmasına büyük önem atfetmektedir.

Irak'ın yer altı ve yer üstü kaynaklarının tüm Irak halkına ait olduğunu düşünmekteyiz. Irak'ın asli unsuru olan Türkmenler'in, Araplar'ın, Kürtler'in ve diğer toplulukların barış içinde yaşaması arzumuzdur. Irak'ın toprak bütünlüğünün bozulması Orta-Doğu'daki tüm dengeleri değiştirecektir. Hükümetimiz, Irak yönetiminin Birleşmiş Milletler kararlarını tam olarak uygulamasından, kitle imha silahlarından arınmış, komşularıyla barış içinde yaşayan bir Irak'ın

uluslararası toplum içindeki yerini almasından ve sorununun barışçı yönden çözümünden yanadır.

- Hükümetimiz, Irak krizi sebebiyle yeni gündemlerle donanan, ABD ile tarihsel derinliğe ve karşılıklı saygıya dayalı ilişkilerini, bundan sonra da en dinamik biçimde sürdürecektir. Devletimiz ile ABD arasında, Irak krizinin algılanışı ve krize dönük yaklaşım bakımından belli farklar olması doğaldır. Kuşkusuz her ülke, her olayı kendi siyasi pozisyonuna göre değerlendirecektir. Güncel ve konjonktürel bir gündem olan Irak krizi konusundaki kimi farklılıklara rağmen, temel stratejik ve siyasi gerçek, Türkiye ile ABD arasındaki müttefiklik ilişkisidir.

Hükümetimiz, ABD ile müttefik olmanın önemine ve işlevine uygun bir etkinlik üretmeyi önemsemektedir. Hükümetimiz, ABD'yle ilişkilerimizi ve işbirliğimizi, halklarımızın karşılıklı yarar ve çıkarları doğrultusunda ve bölgesel istikrarın da bir boyutunu teşkil edecek biçimde en üst düzeye çıkarmak arzusunda.

Değerli Milletvekilleri,

- Türkiye, Avrupa siyasi değerler sisteminin bir parçasıdır.

Avrupa ülkeleriyle ilişkiler Türkiye'nin dış politika gündeminde en üst sıralarda yer almaya bundan sonra da devam edecektir.

- Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliği Hükümetimizin hedeflerinin başında gelmektedir. 3 Kasım seçimlerinden başarıyla çıkar çıkmaz, AB konusunda ciddi bir etkinlik ürettik ve 2004 Aralık ayına müzakere için müzakere tarihi alma başarısı Ak Parti hükümeti döneminde başarılmıştır.

Hükümetimiz, Kopenhag kriterlerini tam olarak yerine getirme konusunda karardır.

Türkiye'nin Avrupa Birliği ailesi içerisinde hak ettiği yeri en kısa zamanda almasının iki tarafa getireceği kazanımların yanı sıra Avrupa kıtasının ötesinde barış, istikrar ve güvenlik yönlerinden olumlu sonuçlar doğuracağı kuşkusuzdur.

- Bu çerçevede, TBMM tarafından gerçekleştirilmiş olan uyum yasalarının güçlendirilmesi ve mevzuatımızın temel hak ve özgürlükler açısından bir bütün olarak geliştirilmesi sağlanacaktır. Ayrıca, reformların uygulamaya tam olarak yansımaları ve uygulayıcılar tarafından da özümsemesi konusunda her geçen gün artan bir kararlılık gösterilecektir.

Değerli Milletvekilleri,

- Türkiye'nin NATO bünyesinde bugüne kadar ortaya koyduğu katkıya paralel olarak, yeni Avrupa Savunma Stratejisi çerçevesinde oluşturulan Avrupa Güvenlik ve Savunma Kavramı (AGSK) içinde hak ettiği yeri birinci Ak Parti iktidarı döneminde almıştır. Muhtemel her türlü tehdidi caydırmada ve bölgesel ve küresel barış, istikrar ve güvenliğin sağlanmasında çok önemli bir rol oynayan Silahlı Kuvvetlerimizin NATO ve BM başta olmak üzere, dış örgütlerdeki faaliyetlere devam etmesi için gereken imkanları sürekli geliştirmek Hükümetimizin öncelikleri arasındadır..

- Bu bağlamda, güvenlik kavramı temelindeki hassasiyetimizin altını çizmek isterim. Güvenlik, bir devletin en asli ve vazgeçilmez işlevidir. Türkiye'nin coğrafi konumu ve bölgede meydana gelen gelişmeler dikkate alındığında, güvenlik ve savunma konularında Hükümetimizin çok daha duyarlı olacağı açıktır. Güvenliğimiz ve savunmamız neyi gerektiriyorsa, bu konuda hiçbir fedakarlıktan kaçınılmayacaktır.

Değerli Milletvekilleri,

- İyi komşuluk ilişkileri içinde Rusya Federasyonu ile, kültürel yakınlığımız çerçevesinde Orta-Asya ve Kafkasya ülkelerinde tarafların çıkarlarını zedelemeyen, işbirliğine dayalı ilişkiler sürdürülecektir. Hükümetimiz, Rusya Federasyonu ile ilişkilerini azamileştirmeyi önceleyen Avrasya perspektifini titizlikle geliştirecektir.
- Komşumuz Yunanistan ile ilişkilerimizi, hasımlık çerçevesinde değil, iki ülke halklarına da fayda sağlayacak bir sinerjiyi üretecek rekabet temelinde kurma konusunda kararlıyız. Yunanistan ile karşılıklı ekonomik çıkarlara dayanan ilişkiler artırılarak sürdürülecek ve bu ilişkilerin oluşturacağı güven ortamı sayesinde, daha karmaşık olan siyasi sorunların çözümü için zemin hazırlanacaktır.

Değerli Milletvekilleri,

- Hükümetimiz, Kıbrıs sorununa mutlaka bir çözüm bulunmasının gereğine inanmaktadır. Bu çözümde, gelecekte adadaki Türk varlığını tehlikeye sokacak hiç bir girişime müsaade edilmeyecektir.

Lahey'de gelinen noktanın bir tıkanmaya dönüşmemesi ve yeni iletişim kanallarının ve çözüm modellerinin araştırılması için hassasiyetimizi koruyoruz, başta AB ülkeleri ve Yunanistan olmak üzere tüm siyasal odakları çözüm, diyalog ve kalıcı barış temelinde hassas olmaya davet ediyoruz. Bu çerçevede BM Genel Sekreteri'nin hazırlamış olduğu planın masada olduğuna dair açıklaması, tarafların arzusu durumunda çözüm sürecine yardımcı olacağını ifade etmesi ve KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Denktaş'ın Rum tarafını müzakereye çağıran beyanı Hükümetimizce kayıt altına alınmıştır.

- Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile tarihi, kültürel ve sosyal yakınlığımıza rağmen, Türkiye'nin bu ülkelerle ilişkilerinde beklentileri karşılayamadığı bir gerçektir. Hükümetimiz, Türk Cumhuriyetleriyle ilişkilerin en ileri noktaya taşınarak bölgenin geniş bir işbirliği alanına dönüştürülmesi için çaba sarf edecektir.
- Orta-Doğu'da akan kan, tüm dünya kamuoyunu olduğu gibi, bu bölge ile yakın kültürel ve tarihi ilişkileri olan Türk halkını da üzmemekte ve endişeye sevk etmektedir.

Hükümetimiz, din ve ırk ayırımı yapmaksızın, kime ait olursa olsun dökülen kanın ve göz yaşının acilen durdurulmasını sağlayacak tek yolun, kalıcı bir barıştan geçtiğine inanmaktadır. Türkiye, Filistin'de Birleşmiş Milletler kararları doğrultusunda ve Filistin halkının süregelen acılarını dindirecek şekilde barışın tesisine yönelik çabaları desteklemeye devam edecektir. Bu çerçevede, ABD Başkanı Sayın George W. Bush'un 14 Mart 2003 tarihinde yaptığı açıklamada zikredilen yol haritası ve reform vizyonu Hükümetimizce de desteklenmektedir.

Türkiye Filistin ve İsrail taraflarıyla iyi ilişkilerini sürdürerek barışın tesisine yönelik çabalara katkıda bulunma imkanına sahip olacaktır.

- Balkan politikamız, bölgedeki ülkelerle tarihi, kültürel ve ekonomik ilişkilerimiz ışığında

geliştirilecek, gerekirse yeniden şekillendirilecektir. Bölge içindeki gerilimi düşürmek ve barış ortamını kalıcı kılabilmek amacıyla ortak çıkar alanları oluşturmak için ekonomi ağırlıklı projeler geliştirilecektir.

Değerli Milletvekilleri,

- Hükümetimiz, Türkiye'nin İslam Dünyasıyla ilişkilerine özel bir önem vermektedir. Bir yandan bu ülkelerle ikili işbirliğimizin artırılması, öte yandan İslam Konferansı Örgütü'nün (İKÖ) uluslararası alanda daha saygın yer edinebilmesi ve inisiyatif alabilen dinamik bir yapıya kavuşturulması için çaba sarf edecektir. Yine bu bağlamda, başkanlığını Cumhurbaşkanımızın yaptığı İKÖ, Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi'nin (İSEDAK) faaliyetlerine daha somut içerik kazandırmaya çalışacaktır.
- Geniş bir katılımı kurulan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (KEİT), bölge ülkelerine yeni işbirliği imkanları vaat eden potansiyelinin harekete geçirilmesi için çaba sarf edecektir.
- Çin Halk Cumhuriyeti ve Japonya ile karşılıklı saygı ve verimli işbirliği temelinde gelişmekte olan ilişkilerimizin bu doğrultuda daha da ileri götürülmesine çalışılacaktır. Nitekim 2003 yılı, Japonya'da "Türkiye Yılı" ilan edilmiştir.

- Dış politikamızın geleneksel Atlantik ve Avrupa boyutlarının yanında, Avrasya eksenli politikanın geliştirilmesi yolundaki çabalar sürdürülecektir. Bu bağlamda, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (ECO) çerçevesindeki işbirliği güçlendirilecektir.
- Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası örgütler ve ECO ve KEİB gibi bölgesel ekonomik işbirliği çabaları arasında rasyonel ve sistematik bir koordinasyon sağlanacaktır.
- Kafkasya'da soğuk savaş dönemi şartlanmaları bir yana bırakılarak işbirliği imkanları aranacak, zengin yer altı ve yer üstü kaynaklarına sahip olan bu bölgenin, Orta-Doğu ve Balkanlar'la ekonomik açıdan bütünleşmesine katkıda bulunmaya çalışacaktır.
- Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının, buldukları ülkelerdeki haklarının daha fazla korunması için çaba sarf edilecek, gerek o ülkelerde gerekse Türkiye'de karşılaştıkları sorunların ortadan kaldırılması için mevcut mekanizmaları daha etkin biçimde işletecektir.

Değerli Milletvekilleri

Ak Parti Hükümetleri, ülkemizin ihtiyaç duyduğu çağdaş ve dinamik hükümet mantığını ortaya çıkarmakla kalmamış; bundan daha önemli ve kalıcı olarak, yaşadığımız çağla uyumlu olmayan bir siyaset kültürünü de geride bırakarak, her bakımdan yeni bir siyaset dönemini başlatmıştır. Bu yeni dönemi, eskinin kavram, kalıp ve alışkanlıkları ile değerlendirmek, anlamak ve sorgulamak yaklaşımına bağlı kalanlar, toplumun dinamizminin ve değişim iradesinin uzağına düşerek, verimsiz ve sonuçsuz bir siyasal çaba içinde kalmaya mahkum olacaklardır.

Bu yeni dönem, evrensel standartlar ve hukukun üstünlüğü içinde milletimizin iradesine ve gelişme arzusuna dayalı yeni anlayış, kavrayış, tutum ve yöntemlerle siyaseti inşa edenlerin

dönemi olacaktır.

Bu yeni siyaset anlayışı için de siz değerli milletvekillerine sunmuş olduğum bu programın hızla değişen, rekabetin arttığı, etkin ve katılımcı bir yönetimin eskisinden de önemli hale geldiği bir dünyada, ülkemizin hak ettiği yere gelmesinde önemli katkı sağlayacağına inancımız tamdır. Türkiye'nin ortak aklının ve vicdanının ifadesi olan Hükümetimiz, Aziz Milletimizin ve Yüce Meclisimizin güvenine layık olmaya çalışacaktır.

Gayret bizden, destek aziz milletimizden ve başarı Yüce Allah'tandır.